

Valstybinio audito ataskaita

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO
APSAUGOS MINISTERIJOJE ATLIKTO
FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO
REZULTATŲ

2015 m. rugsėjo 21 d. Nr. FA-P-40-4-23-1

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRAUKA</u>	<u>3</u>
<u>IŽANGA</u>	<u>5</u>
<u>AUDITO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>6</u>
<u>PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS</u>	<u>8</u>
<u>1. Dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių</u>	<u>8</u>
<u>2. Dėl valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo</u>	<u>8</u>
2.1. Su tarnybinėmis komandiruotėmis susijusių paslaugų pirkimas	9
2.2. Krašto apsaugos (gynybos) politikos formavimo tikslai ir jų įgyvendinimas	9
2.3. Valstybės kapitalo investavimas krašto apsaugos srityje	16
2.4. Karinių pajėgumų sukūrimas ir išlaikymas	17
<u>3. Kiti pastebėjimai</u>	<u>18</u>
3.1. Dėl žalos atlyginimo	18
<u>PRIEDAI</u>	<u>20</u>

SANTRAUKA

Atlikdami auditą Krašto apsaugos ministerijoje siekėme prisidėti prie teisingo finansinių ataskaitų sudarymo, racialesnio lėšų naudojimo, efektyvesnio turto valdymo ir vidaus kontrolės stiprinimo.

Neturėjome reikšmingų pastabų dėl Krašto apsaugos ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių.

Siekdami pabrėžti svarbius klausimus ir nurodyti sritis, kuriose, mūsų nuomone, yra galimybių pagerinti padėtį, ataskaitoje pateikėme pastebėjimus dėl valstybės biudžeto lėšų naudojimo:

- Ministerija ir Lietuvos kariuomenė, siūsdamos darbuotojus į tarnybines komandiruotes darbo funkcijoms vykdyti, su komandiruotėmis susijusias paslaugas perka be viešųjų pirkimų procedūrų.
- Krašto apsaugos ministerija, vykdydama pavestą funkciją bendradarbiauti su asociacijomis ir viešosiomis įstaigomis, sudarė sąlygas nevyriausybinei organizacijai pirkti prekes ir paslaugas už 350 tūkst. Lt be viešųjų pirkimų procedūrų, nustatytų Viešųjų pirkimų įstatyme, ir taip neužtikrino, kad prekės ir paslaugos būtų įsigytos ekonomiškiausiu būdu.
- Lietuvos kariuomenė vykdydama pavestą funkciją bendradarbiauti su civilinėmis institucijomis pasirinko bendradarbiavimo modelį su VŠĮ Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija – teikė televizijos projektui logistinį aprūpinimą, kuris viešajame sektoriuje teisės aktais nenumatytas. Jo įgyvendinimui skyrė 57,5 tūkst. Lt vertės aprangą ir ekipuotę ir ją perdavė neatlygintinai naudotis netaikydama nei vieno iš įstatyme nustatyto turto perdavimo būdo.
- Ministerija, vykdydama mokslinio bendradarbiavimo ginkluotės ir valdymo sistemų srityje koordinavimo funkciją, skatino Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovus dalyvauti NATO ir ES gynybos tyrimų ir technologijų institucijose ir mokslo renginiuose pasirinkusi teisės aktų neatitinkantį finansavimo būdą, be to, finansavo mokslininkų kelionės išlaidas (27 tūkst. Lt), nenustačiusi mokslininkų atrankos kriterijų, finansavimo ir atsiskaitymo tvarkos.
- Lietuvos kariuomenė be krašto apsaugos ministro sprendimo kariniams atstovams, perkeltiems į Europos išorės veiksmų tarnybos ES karinį štabą, nepaskyrė ir neišmokėjo apie 132,8 tūkst. Lt nutarimuose nustatytų su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų, o karių sutuoktiniams ir vaikams paskyrė 103,1 tūkst. Lt su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų, kurios pagal teisės aktus nepriklausė.
- Ministerija, gerindama veiklos efektyvumą diegiant Krašto apsaugos resursų valdymo informacinę sistemą, neužtikrino, kad diegimo ir priežiūros paslaugų už 4 965,7 tūkst. Lt viešojo pirkimo procedūros būtų atliktos pirkimus reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka, o Lietuvos kariuomenė, vykdydama logistikos reformą ir atlikdama struktūrinius pertvarkymus, ne visais atvejais užtikrino teisės aktų dėl kompensacijų išmokėjimo laikymosi, kaip nustato Darbo kodeksas.
- Lietuvos kariuomenė neužtikrino, kad Valstybės investicijų programoje patvirtintam investicijų projektui skirti 4,4 mln. Lt asignavimų būtų panaudota racionaliai.

Norime atkreipti dėmesį, kad ankstesnio audito metu nustatyti dalykai dėl karių maitinimo organizavimo liko aktualūs ir 2014 metais, nes Lietuvos kariuomenė nustatydama maisto kainas neįtraukė daugiau kaip 3 576,7 tūkst. Lt patirtų išlaidų.

Įvertinę šiuos ir kitus audito ataskaitoje nurodytus dalykus teikėme rekomendacijas:

Krašto apsaugos ministerijai:

- Siekiant, kad su komandiruotėmis susijusios paslaugos būtų įsigytos teisės aktų nustatyta tvarka, rekomenduojame paslaugas pirkti taikant viešųjų pirkimų procedūras ir, esant poreikiui, inicijuoti teisės aktų pakeitimus dėl šių paslaugų įsigijimo.
- Siekiant, kad ES finansuojamų projektų lėšos nebūtų pripažintos netinkamomis finansuoti, ir valstybės biudžetas nepatirtų nuostolių, siūlome įvertinti ir priimti reikiamus sprendimus dėl viešųjų pirkimų procedūrų teisėtumo ateityje užtikrinimo.

Lietuvos kariuomenei:

- Siekiant, kad bendradarbiavimas su civilinėmis institucijomis būtų teisiškai pagrįstas, rekomenduojame įvertinti ir priimti pagrįstus ir optimalius sprendimus, kad dalyvaujant bendruose su civilinėmis institucijomis projektuose lėšos ir turtas būtų naudojami taip, kaip nustato teisės aktai.
- Siekiant taupaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo, siūlome patvirtinti šalių susitarimu atleistiems darbuotojams mokamų kompensacijų dydžių normas.
- Siekiant, kad valstybės biudžeto asignavimai vykdant investicijų projektus būtų naudojami racionaliai, siūlome, pasirenkant pirkimo būdą ir nustatant kvalifikacinius reikalavimus dideliuose ir sudėtinguose objektuose, įvertinti, ar nebus sudaromos sąlygos riboti konkurenciją ir suteikta galimybė tiekėjams tiekti prekes, paslaugas ar darbus didesne kaina.
- Siekiant, kad su komandiruotėmis susijusios paslaugos būtų įsigytos teisės aktų nustatyta tvarka, rekomenduojame paslaugas pirkti taikant viešųjų pirkimų procedūras.

Audito metu ministerijai buvo teiktos rekomendacijos dėl didesnės asociacijų ir viešųjų įstaigų veiklos programų finansavimo iš valstybės biudžeto asignavimų kontrolės, mokslininkų atstovavimo mokslo renginiuose finansavimo reglamentavimo, sprendimų kariniams atstovams su darbu užsienyje susijusios išlaidų kompensacijos nemokėjimo ir kompensacijų karių sutuoktiniams ir vaikams dydžio nustatymo. Ministerija bendradarbiavo ir reagavo į pateiktus pastebėjimus, audito metu taisė nustatytus pažeidimus, siekiant ateityje išvengti klaidų, ir inicijavo teisės aktų pakeitimus.

Atlikdami 2015 metų finansinį (teisėtumo) auditą, stebėsime, ar ministerija ir kariuomenė ėmėsi numatytų veiksmų ir tokiu būdu įgyvendino audito metu pateiktas rekomendacijas.

IŽANGA

Audito tikslas – įvertinti audituojamo subjekto 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę, taip pat įvertinti valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija. Tai Lietuvos Respublikos vykdomosios valdžios institucija, plėtojanti krašto apsaugos sistemą ir kariuomenės gynybinį pajėgumą, parengianti kariuomenę ir kitas sistemos institucijas krašto gynybai. Krašto apsaugos ministerijos adresas: Totorių g. 25/3, 01121 Vilnius; identifikavimo kodas 188602751.

Audituojamu laikotarpiu ministerijai vadovavo krašto apsaugos ministras Juozas Olekas. Finansų ir biudžeto departamentui vadovavo plk. lt. Viktorija Kavaliauskienė. Ministerijos vyriausiojo buhalterio funkcijas iki 2014-09-01 atliko apskaitą tvarkančios Centralizuotos finansų ir turto tarnybos prie Krašto apsaugos ministerijos direktorė Ona Vitčienė, nuo 2014-09-01 turto apskaitos skyriaus vedėja, einanti direktoriaus pareigas, Virginija Jašmontienė.

Audituojamas laikotarpis – 2014 metai.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškiamą valstybinio audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad metinėse konsoliduotosiose finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių. Audito metu buvo atlikta išsami rizikos analizė, apskaitos ir vidaus kontrolės aplinkos tyrimas. Audito procedūros buvo atliktos svarbiausiose audito srityse, atrinkus audito pavyzdžius, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

Dėl metinio finansinių ataskaitų rinkinio

Audito metu vertinome Krašto apsaugos ministerijos 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenis. Jį sudarė finansinės būklės, veiklos rezultatų, pinigų srautų ir grynojo turto pokyčių ataskaitos ir finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

2014 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys sudarytas ministerijos, 12 jai pavaldžių biudžetinių įstaigų finansinių ataskaitų pagrindu.

Finansinės būklės ataskaitoje 2014 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis buvo iš viso 2 268 886,3 tūkst. Lt, pabaigoje – 2 461 556,1 tūkst. Lt.

Dėl metinio biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Vertinome Krašto apsaugos ministerijos 2014 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenis. Jį sudarė Biudžeto vykdymo ataskaitų aiškinamasis raštas, Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, ataskaita, Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaita, Finansinės nuomos (lizingo) ir pirkimo išsimokėtinai įsipareigojimų ataskaita, Mokėtinų ir gautinų sumų ataskaita bei Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, ataskaita, kurie parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

2014 metų konsoliduotosios biudžeto vykdymo ataskaitos sudarytos ministerijos ir dvylikos jai pavaldžių biudžetinių įstaigų biudžeto vykdymo ataskaitų pagrindu.

Ministerija ir jai pavaldžios įstaigos 2014 metais vykdė 9 programas (1 priedas). Joms įgyvendinti panaudota 1 068 696 tūkst. Lt asignavimų: 945 409,5 tūkst. Lt išlaidoms (iš jų 471 683,9 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 123 286,5 tūkst. Lt turtui įsigyti.

2014 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio ataskaitos sudarytos ministerijos ir dvylikos jai pavaldžių biudžetinių įstaigų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų pagrindu.

Dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Audituojamame subjekte vertinome 2014 metų valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams. Įvertinome, kaip naudojami valstybės biudžeto asignavimai, vykdant ministerijai priskirtas funkcijas:

- Lietuvos Respublikos interesus atitinkančios krašto apsaugos (gynybos) politikos formavimo ir įgyvendinimo srityje:
 - 1.1. įgyvendinant gynybos politiką, planuojant ir koordinuojant krašto apsaugos sistemos ir jos pajėgumų plėtrą, prisidedant prie krizių valdymo sistemos plėtojimo;
 - 1.2. gerinant Krašto apsaugos sistemos veiklos efektyvumą;
 - 1.3. prisidedant prie NATO Energetinio saugumo kompetencijos centro Lietuvoje veiksmingos veiklos užtikrinimo;
 - 1.4. plėtojant ryšius su visuomene ir ją informuojant valstybės gynybos ir saugumo klausimais;
 - 1.5. vykdant mokslo tiriamuosius darbus ir plečiant jų taikymą gynybos srityje, skatinant Lietuvos mokslo ir studijų institucijų vadovų dalyvavimą gynybos tyrimų programose, projektuose ir renginiuose;
 - 1.6. užtikrinant karinį atstovavimą ir tarnybą Lietuvos Respublikos atstovybėse prie tarptautinių organizacijų ir diplomatinėse atstovybėse, taip pat užsienio valstybių ar tarptautinėse karinėse ar gynybos institucijose.
- Karinių pajėgumų, kurie saugotų LR suverenitetą, jos teritorinį vientisumą, užtikrintų Lietuvos ir kitų NATO šalių kolektyvinę gynybą ir būtų parengti dalyvauti tarptautinėse operacijose ir misijose, sukūrimo ir išlaikymo srityje:
 - 1.1. sukomplektuojant ir išlaikant pajėgumus iš individualiai parengto, motyvuoto ir drausmingo personalo;
 - 1.2. modernizuojant pajėgumų turimą ir įsigyjant efektyvią, suderinamą su NATO ginkluotę ir karinę techniką, taip pat išlaikant jos parengtį;
 - 1.3. vykdant centralizuotą krašto apsaugos sistemos institucijų ir jų padalinių aprūpinimą ir aptarnavimą;
 - 1.4. užtikrinant krašto apsaugos sistemos darbuotojų socialinę saugą ir atsargos karių pensinį aprūpinimą.
- Investavimo srityje vertinome, kaip laikomasi teisės aktų, planuojant ir vykdant investicijų projektus.
- Viešųjų pirkimų srityje vertinome kaip laikomasi šiuos pirkimus reglamentuojančių teisės aktų, ar racionaliai ir taupiai naudojami asignavimai.
- Turto srityje vertinome turto įsigijimo, perdavimo, nurašymo, naudojimo, nuomos, panaudos, inventorizacijos atlikimo, teisinės turto registracijos teisėtumą.

Teisės aktai, kuriais vadovaujantis atliktos valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo vertinimo procedūros, pateikti 2 priede.

Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų reikalavimų, atsižvelgėme į pažeidimų poveikį, su audituojamu subjektu aptarėme juos lėmusias priežastis, įvertinome galimas teisės aktų nesilaikymo pasekmes.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. DĖL KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ

Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme¹ nurodyta, kad, sudarydami finansines ataskaitas, viešojo sektoriaus subjektai turta, finansavimo sumas ir įsipareigojimus turi įvertinti vadovaudamiesi Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS). Remiantis jais Finansinės būklės ataskaitoje pateikiama informacija turi išsamiai ir teisingai rodyti viešojo sektoriaus subjekto turto, finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto būklę paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną, o Veiklos rezultatų ataskaitoje pateikiama informacija turi išsamiai ir teisingai rodyti viešojo sektoriaus subjekto veiklos rezultatus, t. y. uždirbtas pajamas ir patirtas sąnaudas ataskaitoje nurodytu ataskaitiniu laikotarpiu.

Nukrypti nuo standartų galima tik esant aplinkybėms, nepriklausančioms nuo viešojo sektoriaus subjekto valios, suderinus su Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Tokiu atveju Finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte pateikiama informacija apie kiekvieną nukrypimą, jų priežastis ir poveikį viešojo sektoriaus subjekto turtui, finansavimo sumoms, įsipareigojimams, pajamoms ir sąnaudoms.

Įvertinę 2014 metų ministerijos finansinių ataskaitų teisingumą, nenustatėme reikšmingų neatitikimų, kurie darytų įtaką Finansinės būklės ir Veiklos rezultatų ataskaitų teisingumui bei nenustatėme reikšmingų ministerijos 2014 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų iškraipymų.

Pastebėjimai, neturintys įtakos nepriklausomai nuomonei dėl finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų duomenų, ministerijai pateikti audito metu.

2. DĖL VALSTYBĖS TURTO IR LĖŠŲ VALDYMO, NAUDOJIMO, DISPONAVIMO JAIS TEISĖTUMO

Siekdami skatinti teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį ministerijos veiklai bei atkreipti ministerijos dėmesį į tobulintinas sritis, ataskaitoje pateikėme pastebėjimus dėl valstybės lėšų ir turto naudojimo vykdant jai pavestas funkcijas gynybos politikos formavimo, karinių pajėgumų sukūrimo ir išlaikymo srityse bei įgyvendinant Valstybės investicijų programoje numatytus investicijų projektus.

¹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 24 str. 1 d.

2.1. Su tarnybinėmis komandiruotėmis susijusių paslaugų pirkimas

Ankstesnio audito metu nustatyta², kad 2009 metais ministerija netaikydama viešųjų pirkimų procedūrų³ pirkė kelionės lėktuvais bilietų. Ministerija, įgyvendindama pateiktą rekomendaciją dėl viešųjų pirkimo procedūrų vykdymo, atliko su komandiruotėmis susijusių paslaugų viešųjų pirkimų procedūras, tačiau vėliau sutartį nutraukė, nes tiekėjas sistemingai pažeisdavo sutarties nuostatas ir siūlė bilietus ir maršrutus didesnėmis kainomis.

2014 metais įvertinę su tarnybinėmis komandiruotėmis susijusių paslaugų pirkimus nustatėme, kad ministerija ir Lietuvos kariuomenė neturi galiojančių sutarčių dėl tarnybinių kelionių organizavimo paslaugų teikimo. Įstaigos, būdamos perkančiosiomis organizacijomis, pačios neperka paslaugų, susijusių su tarnybinėmis komandiruotėmis (pvz., oro ar vandens transporto bilietų, viešbučio, draudimo), jas perka arba užsako (rezervuoja) darbuotojai. Ministerija nurodė, kad įstaigos, įvertinusios turimą patirtį organizuojant komandiruočių paslaugų teikimo viešuosius pirkimus, šių paslaugų neperka, nes viešieji pirkimai yra ypač sudėtingi, sunkiai apibrėžiami terminų, reikalavimų, skubos, todėl sutartį įgyvendinantiems tiekėjams atsiranda galimybė be pagrindo didinti įstaigų išlaidas, susijusias su komandiruotėmis.

Viešųjų pirkimų įstatyme nenumatyta išimtis šioms paslaugoms netaikyti viešųjų pirkimų procedūrų, todėl manome, kad jas turi pirkti pati perkančioji organizacija taikydama viešųjų pirkimų procedūras.

Atkreipiame dėmesį, kad ministerija 2014 metais apmokėjo 808,9 tūkst. Lt tiesiogiai tiekėjui pagal darbuotojų vardus išrašytas ir ministerijai pateiktas sąskaitas faktūras dėl komandiruočių išlaidų.

Ministerija ir Lietuvos kariuomenė, siųsdamos darbuotojus į tarnybines komandiruotes darbo funkcijoms vykdyti, su komandiruotėmis susijusių paslaugų (oro ar vandens transporto bilietus, viešbučio, draudimo), būdamos perkančiosiomis organizacijomis, neperka. Jas perka darbuotojai, o įstaigos tik kompensuoja jų patirtas išlaidas, tačiau pagal Viešųjų pirkimų įstatymą tokios paslaugos turi būti perkamos taikant viešųjų pirkimų procedūras.

Siekiant, kad su komandiruotėmis susijusios paslaugos būtų perkamos teisės aktų nustatyta tvarka, rekomenduojame ministerijai ir Lietuvos kariuomenei paslaugas pirkti taikant viešųjų pirkimų procedūras, ir, esant poreikiui, inicijuoti teisės aktų pakeitimus dėl šių paslaugų pirkimo.

2.2. Krašto apsaugos (gynybos) politikos formavimo tikslai ir jų įgyvendinimas

Viena iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu⁴ krašto apsaugos ministru priskirtų valdymo sričių yra gynybos politika, kuri apima strateginį krašto apsaugos sistemos valdymą, karybos srities standartizaciją, žvalgybą ir kontržvalgybą krašto apsaugos srityje, savivaldybių institucijų, įstaigų ir ūkio subjektų pasirengimo mobilizacijai organizavimą, koordinavimą ir kontrolę, pasirengimą pilietinei gynybai, bendradarbiavimo su Lietuvos šalių sąjunga koordinavimą. Įgyvendinant gynybos politiką 2014 metais buvo vykdomos krašto apsaugos sistemos veiklos efektyvumą gerinančios reformos, užtikrinama NATO Energetinio saugumo kompetencijos centro Lietuvoje veikla, toliau plėtojami ryšiai su visuomene valstybės gynybos ir saugumo

² 2010 m. Valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ (2010-05-28 Nr. FA-P-40-7-44).

³ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2006-01-31 Nr. X-471 redakcija),

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-03-24 nutarimas Nr. 330, 1.4.3 p.

klausimais, finansuojami mokslo tiriamieji darbai gynybos srityje, skatinamas Lietuvos mokslo ir studijų institucijų vadovų dalyvavimas gynybos tyrimų programose, projektuose ir renginiuose, užtikrinamas karinis atstovavimas. Krašto apsaugos (gynybos) politikos formavimui ir įgyvendinimui 2014 metais panaudota 190 897,6 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Įvertinę lėšų ir turto panaudojimą formuojant ir įgyvendinant gynybos politiką, teikiame pastebėjimus dėl lėšų ir turto valdymo teisėtumo.

Ryšių su visuomene plėtojimo ir jos informavimo valstybės gynybos ir saugumo klausimais tikslai ir jų įgyvendinimas

Įgyvendinant gynybos politiką, ministerijai įstatymu⁵ nustatytas uždavinys administruoti viešosios informacijos apie krašto apsaugos sistemą teikimą, kariuomenės bendradarbiavimą su civilinėmis institucijomis, Lietuvos šaulių sąjunga, asociacijomis ir viešosiomis įstaigomis, tiesiogiai prisidedančiomis prie krašto apsaugos sistemos stiprinimo ir visuomenės parengimo gynybai. Šiam uždaviniui vykdyti 2014 metais panaudota 682,8 tūkst. Lt asignavimų.

Ministerija teikia informaciją apie krašto apsaugos sistemą per asociacijų ir viešųjų įstaigų vykdomas veiklos programas, kurias finansuoja ir koordinuoja jų įgyvendinimą. 2014 metais Krašto apsaugos ministerijai buvo pateiktos 65 asociacijų ir viešųjų įstaigų veiklos programos, iš kurių vertinimo komisija atrinko ir pasiūlė iš dalies finansuoti 24. Joms skirta 431,6 tūkst. Lt⁶. Ministerija asociacijų ir viešųjų įstaigų veiklos programų atranką, finansavimą ir kontrolę atlieka vadovaudamasi Asociacijų ir viešųjų įstaigų veiklos programų finansavimo iš valstybės biudžeto asignavimų nuostatais⁷. Įvertinę jų reikalavimus atkreipėme dėmesį, kad nenustatyta prievolė įstaigoms, finansuojamoms iš valstybės biudžeto lėšų, vykdyti viešųjų pirkimų procedūras – taip sudaromos sąlygos prekes ir paslaugas įsigyti ne ekonomiškiausiu būdu.

Audito metu įvertinome 12 finansuojamų programų. Nustatėme, kad jos finansuotos pagal nuostatus, tačiau norime atkreipti dėmesį, kad ministerija, finansuodama Pasaulio jaunimo organizacijos Lietuvoje veiklos programą „Pasaulio lietuvių jaunimo susitikimas 2014 (PLJS-2014)“, neužtikrino, kad būtų laikomasi finansavimo sutartyje lėšų panaudojimui keliamo reikalavimo įvykdymo.

Krašto apsaugos ministerija minėtai programai finansuoti skyrė 350 tūkst. Lt. Ministerija 2014 metais pasirašė sutartį, kurioje aptariami programos įgyvendinimo terminai, finansavimo ir atsiskaitymo už lėšų panaudojimą tvarka ir kitos sąlygos. Pagal sutartį organizacija įsipareigoja valstybės biudžeto lėšomis perkamas prekes (paslaugas) pirkti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų ir kitų įstatymų bei teisės aktų nustatyta tvarka. Organizacija šio sutartinio įsipareigojimo nesilaikė, nes ministerijai nepateikė viešųjų pirkimų dokumentų ir nurodė, kad nėra perkančioji organizacija. Taigi negalėjome įsitikinti, ar Pasaulio jaunimo organizacijai skirti 350 tūkst. Lt buvo panaudoti ekonomiškiausiu būdu.

Siekiant, kad valstybės biudžeto lėšos, skirtos asociacijų ir viešųjų įstaigų programoms finansuoti, būtų panaudotos racionaliai, ministerijai rekomendavome Asociacijų ir viešųjų įstaigų veiklos programų finansavimo iš valstybės biudžeto asignavimų nuostatuose numatyti pareigą šioms

⁵ Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas, 1998-05-05 Nr. VIII-723, 9 str. 3 d. 6 p.

⁶ Krašto apsaugos ministro 2014-04-17 įsakymas Nr. V-315.

⁷ Krašto apsaugos ministro 2011-01-11 įsakymas Nr. V-27.

įstaigoms vykdyti viešųjų pirkimų procedūras ir kontroliuoti jų vykdymą. Ministerija informavo, kad ėmėsi priemonių keisti nevyriausybinių organizacijų programų finansavimo tvarką.

Įvertinome Lietuvos kariuomenės lėšų panaudojimą bendradarbiaujant su civilinėmis institucijomis ir nustatėme, kad kariuomenė dalyvavo televizijos projekte „Tikri vyrai“ pasirinkusi netinkamą finansavimo būdą ir netinkamai perdavė projekto dalyviams turtą.

Lietuvos kariuomenė sudarė bendradarbiavimo sutartį su VŠĮ Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija. Šalys susitarė bendradarbiauti kuriant televizijos projektą „Tikri vyrai“, siekiant kuo išsamiau atskleisti kario kasdieninės veiklos ir tarnybos ypatumus. Lietuvos kariuomenės vadas, vadovaudamasis šia sutartimi, įsakymu⁸ įpareigojo kariuomenės vienetus teikti projektui logistinį aprūpinimą (žr. 3 priedo pastebėjimą Nr. 1, 24 psl.). Be to, 57,5 tūkst. Lt vertės aprangą ir ekipuotę Lietuvos kariuomenė faktiškai perdavė projekto dalyviams neatlygintinai naudotis, netaikydama nė vieno teisės aktuose⁹ numatyto turto perdavimo būdo. Toks Lietuvos kariuomenės pasirinktas bendradarbiavimo modelis viešajame sektoriuje teisės aktuose nenumatytas.

Krašto apsaugos ministerija ir Lietuvos kariuomenė, vykdydamos joms pavestas funkcijas ryšių su visuomene plėtojimo ir jos informavimo srityje, ne visais atvejais užtikrino, kad būtų laikomasi teisės aktų reikalavimų, o prekių ir paslaugų būtų įsigyta ekonomiškiausiu būdu:

- bendradarbiaudama su asociacijomis ir viešosiomis įstaigomis, ministerija sudarė sąlygas Pasaulio jaunimo organizacijai pirkti prekes ir paslaugas už 350 tūkst. Lt be viešųjų pirkimų procedūrų, nustatytų Viešųjų pirkimų įstatyme, ir taip neužtikrino, kad prekės ir paslaugos būtų įsigytos ekonomiškiausiu būdu;
- bendradarbiaudama su civilinėmis institucijomis, Lietuvos kariuomenė pasirinko bendradarbiavimo modelį su VŠĮ Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija: teikė televizijos projektui logistinį aprūpinimą, kuris viešajame sektoriuje teisės aktais nenumatytas; projekto įgyvendinimui skyrė 57,5 tūkst. Lt vertės aprangą ir ekipuotę ir ją perdavė neatlygintinai naudotis netaikydama nei vieno įstatyme nustatyto turto perdavimo būdo.

Siekiant, kad bendradarbiavimas su civilinėmis institucijomis būtų teisiškai pagrįstas, Lietuvos kariuomenei rekomenduojame įvertinti ir priimti pagrįstus ir optimalius sprendimus, kad dalyvaujant bendruose su civilinėmis institucijomis projektuose lėšos ir turtas būtų naudojami taip, kaip nustato Lietuvos Respublikos teisės aktai.

Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovų dalyvavimo gynybos tyrimų programose ir projektuose, NATO ir ES gynybos tyrimų ir technologijų institucijose ir mokslo renginiuose skatinimo tikslai ir jų įgyvendinimas

Krašto apsaugos ministerija koordinuoja mokslinį bendradarbiavimą ginkluotės ir valdymo sistemų srityje¹⁰. Ministerija, siekdama integruoti mokslą į NATO ir kitas tarptautines gynybos ir saugumo programas, 2014 metais numatė¹¹ koordinuoti ir remti aštuonių mokslininkų

⁸ 2014-09-09 įsakymas Nr. V-884 „Dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos projekto „Tikri vyrai“ rėmimo“.

⁹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2002-05-23 Nr. IX-900 redakcija).

¹⁰ Krašto apsaugos ministerijos nuostatai, patvirtinti Vyriausybės 1998-07-23 nutarimu Nr. 924 (2010-10-13 nutarimo Nr. 1481 redakcija), 11.6 p.

¹¹ Krašto apsaugos ministerijos pajėgumų ir ginkluotės generalinio direktoriaus 2014-02-23 patvirtintas 2014 metų veiksmų planas.

atstovavimą NATO Mokslo ir technologijų organizacijoje ir tikslinėse tyrimų grupėse. 2014 metais šiam tikslui panaudojo 341,1 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Audito metu įvertinome, kaip reglamentuojamas mokslininkų atstovavimo finansavimas, ir nustatėme, kad deleguotiems į NATO ir ES mokslo renginius mokslininkams komandiruotės išlaidos kompensuojamos tik Krašto apsaugos ministerijos pajėgumų ir ginkluotės generaliniam direktoriui įvertinus mokslinių temų aktualumą. Ministerija nėra nustačiusi mokslininkų atrankos kriterijų, finansavimo ir atsiskaitymo tvarkos, taigi nėra aiškiai apibrėžtas Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovų dalyvavimas gynybos tyrimų programose ir projektuose, NATO ir ES gynybos tyrimų ir technologijų institucijose ir mokslo renginiuose.

2014 metais ministerija, skatindama Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovus dalyvauti NATO ir ES gynybos tyrimų ir technologijų institucijose ir mokslo renginiuose, delegavo 12 mokslo ir studijų institucijų atstovų ir valstybės lėšomis kompensavo jų komandiruotės išlaidas (27 tūkst. Lt). Ministerija kompensuoja NATO ir NATO šalių vykdomose mokslo programose dalyvaujančių mokslininkų komandiruotės išlaidas pagal sudarytas su mokslo įstaigomis sutartis (žr. 3 priedo pastebėjimą Nr. 2, 24 psl.). Sutartys sudarytos vadovaujantis Civilinio kodekso 6.756–6.765 straipsniais, kurie reglamentuoja pavedimo sutarties sampratą. Pavedimo sutartimi laikoma tokia sutartis, kai viena šalis (įgaliotinis) įsipareigoja kitos šalies (įgaliotojo) vardu ir lėšomis atlikti tam tikrus teisinius veiksmus su trečiaisiais asmenimis. Tačiau sutarčių turinys, kai ministerija įgalioja mokslo įstaigas dalyvauti mokslo renginiuose, neatitinka pavedimo sutarties sampratos.

Taigi, ministerija mokslininkus skatina dalyvauti NATO ir ES renginiuose pasirinkusi teisės aktų¹² neatitinkantį finansavimo būdą, nes jai skirtus asignavimus panaudojo subjektams, kuriems galimybė biudžeto lėšų gauti nenumatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose teisės aktuose.

Siekiant užtikrinti skaidresnį valstybės lėšų panaudojimą, ministerijai pasiūlėme imtis priemonių, kad mokslininkų atstovavimo mokslo renginiuose finansavimas atitiktų teisės aktus ir būtų aiškiai reglamentuotas. Ministerija informavo, kad teisės aktus neatitinkančios pavedimo sutartys yra nutrauktos ir lėšos, skirtos moksliniams tiriamiesiems darbams finansuoti ir mokslininkų dalyvavimui gynybos ir tyrimų programose ir projektuose remti, pagal sudarytą finansavimo sutartį yra pervedamos Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrai; be to, rengiamas Mokslo tiriamųjų darbų projektų inicijavimo, vykdymo ir vertinimo Krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašas.

Ministerija, vykdydama mokslinio bendradarbiavimo ginkluotės ir valdymo sistemų srityje koordinavimo funkciją, skatino Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovus dalyvauti NATO ir ES gynybos tyrimų ir technologijų institucijose ir mokslo renginiuose, pasirinkusi teisės aktų neatitinkantį finansavimo būdą – ministerijai skirtus asignavimus panaudojo subjektams, kuriems galimybė biudžeto lėšas gauti nenumatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose teisės aktuose, be to, finansavo mokslininkų kelionės išlaidas (27 tūkst. Lt), nenustačiusi mokslininkų atrankos kriterijų, finansavimo ir atsiskaitymo tvarkos.

¹² Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. IX-1946, 5 str. 1d. 1p., ir Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Šeštoji knyga.

Karininio atstovavimo ir tarnybos Lietuvos Respublikos atstovybėse prie tarptautinių organizacijų ir diplomatinėse atstovybėse, taip pat užsienio valstybių ar tarptautinėse karinėse ar gynybos institucijose užtikrinimo tikslai ir jų įgyvendinimas

Krašto apsaugos ministerija formuoja tarptautinio bendradarbiavimo gynybos srityje, įskaitant ir dalyvavimą tarptautinėse karinėse operacijose, politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą. Ministerija 14-oje šalių yra paskirusi gynybos atašė, o Lietuvos kariuomenė ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos 18-oje rezidavimo vietų yra paskyrę karinius atstovus.

Karininio atstovavimo ir tarnybos Lietuvos Respublikos atstovybėse prie tarptautinių organizacijų ir diplomatinėse atstovybėse, taip pat užsienio valstybių ar tarptautinėse karinėse ar gynybos institucijose užtikrinimui 2014 metais panaudota 30 963,3 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Krašto apsaugos ministras Lietuvos Respublikos atstovybėse prie tarptautinių organizacijų ir diplomatinėse atstovybėse bei užsienio valstybių ar tarptautinėse karinėse ar gynybos institucijose 2014 metais paskyrė 25 naujus darbuotojus, pasibaigus ankstesnių atstovų paskyrimo laikotarpiui.

Vertindami 2014 metais paskirtų karinių atstovų paskyrimo ir mokamų išmokų teisėtumą, lėšų panaudojimo reikšmingų neatitikimų nenustatėme, tačiau norime atkreipti dėmesį, kad su darbu užsienyje susijusių kompensacijų nepaskyrimo atvejais neatitiko galiojančių teisės aktų, o sutuoktiniams ir vaikams kompensacijos paskirtos nepagrįstai.

Lietuvos Respublikos nuolatinių atstovybių prie NATO ir ES Atstovavimo grupės kariniams atstovų pavaduotojams, paskirtiems į Europos išorės veiksmų tarnybos ES karinį štabą, Lietuvos kariuomenės vado įsakymais nebuvo paskirta 132,8 tūkst. Lt su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų. Lietuvos kariuomenė paaiškino, kad kariams, dirbusiems Europos išorės veiksmų tarnybos ES kariniame štabe, kompensacija neskiriama, nes tarnyba moka dienpinigius ir mėnesines išmokas. Karių diplomatinę tarnybą reglamentuojančiame teisės akte¹³ nustatyta, kad krašto apsaugos ministro sprendimu kariams gali būti nemokama su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacija, tačiau nustatyta, kad visais kompensacijų nemokėjimo atvejais nebuvo ministro sprendimų.

Vadovaujantis teisės aktu¹⁴, karių sutuoktiniams ir vaikams skiriamos kompensacijos dydis priklauso nuo karių gaunamų su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų. Šiuo atveju, kai nebuvo paskirtos kompensacijos (0 Lt), karių sutuoktiniams ir vaikams kompensacijos nepriklausė, nes teisės aktai nenumato sutuoktiniams ir vaikams kompensacijų apskaičiavimo, kai nemokamos su darbu užsienyje susijusios kompensacijos (žr. 3 priedo pastebėjimą Nr. 3, 24 psl.). Taigi Lietuvos kariuomenė karių sutuoktiniams ir vaikams paskyrė ir 2014 metais išmokėjo 103,1 tūkst. Lt su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų, kurios pagal teisės aktus nepriklausė.

Siekiant, kad valstybės lėšos būtų naudojamos taupiai ir teisėtai, rekomendavome, tais atvejais, kai kariniams atstovams su darbu užsienyje susijusios išlaidų kompensacijos nemokamos, priimti krašto apsaugos ministro sprendimus ir spręsti klausimą dėl kompensacijų karių sutuoktiniams ir vaikams dydžio nustatymo. Ministerija informavo, kad priimtas ministro įsakymas neskirti su

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-07-19 nutarimas Nr. 1210, 4.2 p.

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-11-05 nutarimas Nr. 1235, 3.3 ir 3.4 p.

darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų kariams, paskirtiems tarnauti į Europos išorės veiksmų tarnybą ir iš jos gaunantiems dienpinigius. Ministerija, siekdama užtikrinti, kad nebūtų pažeisti profesinės karo tarnybos karių, paskirtų užsienyje atstovauti šalies interesams, ir jų šeimos narių lūkesčiai, parengė ir pateikė derinti karių diplomatinę tarnybą reglamentuojančio teisės akto pakeitimo projektą.

Lietuvos kariuomenė be krašto apsaugos ministro sprendimo kariniams atstovams, perkeltiems į Europos išorės veiksmų tarnybos ES karinį štabą, nepaskyrė ir neišmokėjo apie 132,8 tūkst. Lt nutarimuose nustatytų su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų, o karių sutuoktiniams ir vaikams paskyrė 103,1 tūkst. Lt su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų, kurios pagal teisės aktus nepriklausė.

Krašto apsaugos sistemos veiklos efektyvumo gerinimo įgyvendinimas

Krašto apsaugos ministerija, įgyvendindama Lietuvos gynybos politiką, rengdama kariuomenę, gebančią užtikrinti nacionalinio saugumo interesus, ir siekdama efektyviai ir racionaliai panaudoti gynybos reikmėms skiriamas valstybės lėšas, taip pat įgyvendindama Vyriausybės patvirtintą Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 m. programą¹⁵, numatė ir toliau savo veikloje vadovautis krašto apsaugos ministro patvirtintomis Krašto apsaugos sistemos kokybės politikos nuostatomis¹⁶ bei gerinti veiklos efektyvumą.

Krašto apsaugos ministerija, įgyvendindama Krašto apsaugos sistemos kokybės politiką, 2014 metais įgyvendino Krašto apsaugos resursų valdymo informacinės sistemos (eRVIS) diegimo I etapą ir Logistikos sistemos reformą:

- Krašto apsaugos sistemos resursų valdymo informacinės sistemos įgyvendinimas leis efektyvinti krašto apsaugos sistemos sprendimų priėmimą ir išteklių valdymą, pereiti prie nuolatinio veiklos procesų valdymo, plėsti panaudojimą informacinių sistemų, padedančių efektyviai ir veiksmingai valdyti veiklą ir išteklius;
- Logistikos sistemos reforma padės išvengti operacinės ir institucinės logistikos funkcijų dubliavimo, pagreitins pasikeitimą logistine informacija, paspartins sprendimų priėmimą dėl Lietuvos kariuomenės karinių vienetų ir krašto apsaugos sistemos institucijų logistinio aprūpinimo.

Įvertinę informacinės sistemos įgyvendinimą, teikiame pastebėjimus dėl teisės aktų neatitikimų atliekant viešųjų pirkimų procedūras.

Ministerija, įgyvendindama ES lėšomis finansuojamą projektą¹⁷, pirkė krašto apsaugos sistemos išteklių valdymui pasirinktų informacinės sistemos komponentų, atitinkančių nustatytus prioritetus ir bendrą architektūros koncepciją, sukūrimo ir diegimo paslaugas už 4 448,4 tūkst. Lt bei šios sistemos diegimo priežiūros paslaugas už 517,3 tūkst. Lt.

Sistemos diegimo paslaugų viešojo pirkimo vertinimą atliko Viešųjų pirkimų tarnyba ir pateikė išvadą¹⁸, kad pirkimas vykdytas pažeidžiant Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo reikalavimus.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-02-07 nutarimas Nr. 171.

¹⁶ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2011-04-20 įsakymas Nr. V-447.

¹⁷ Krašto apsaugos sistemos veiklos procesų ir informacinių sistemų analizė, informacinių sistemų architektūros sukūrimas ir resursų valdymo informacinės sistemos kūrimo ir diegimo priežiūra (VP1-4.2-VRM-03-V-01-068).

¹⁸ Viešųjų pirkimų tarnybos patikrinimo 2014-10-16 pažyma Nr. 2S-17.

Įvertinę sistemos diegimo priežiūros paslaugų pirkimą nustatėme, kad ministerijos pirkimo komisija¹⁹, vykdydama priežiūros paslaugų pirkimo konkursą ir vertindama tiekėjų pasiūlymus, neprašė patikslinti ar paaiškinti pateiktus neišsamius duomenis apie kvalifikaciją, o pripažino, kad kvalifikacija atitinka pirkimo dokumentuose keliamus reikalavimus, ir tokio tiekėjo pasiūlymą pripažino laimėjusiu. Pirkimo komisija, netinkamai įvertinusi tiekėjo atitiktį kvalifikaciniais reikalavimams, neįsitikino, ar tiekėjas pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas (žr. 3 priedo pastebėjimą Nr. 4, 25 psl.).

Siekiant, kad ES finansuojamų projektų lėšos nebūtų pripažintos netinkamomis finansuoti, ir valstybės biudžetas nepatirtų nuostolių, siūlome ministerijai įvertinti ir priimti reikiamus sprendimus dėl viešųjų pirkimų procedūrų teisėtumo ateiityje užtikrinimo.

Įvertinę Logistikos sistemos reformą, lėšų panaudojimo reikšmingų neatitikimų nenustatėme, tačiau atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos kariuomenės Logistikos valdyba atleistiems darbuotojams išmokėjo išeitines išmokas, o ne kompensacijas.

Vykdam Logistikos sistemos reformą, buvo atliekami Logistikos valdybos pavaldžių karinių vienetų struktūriniai pertvarkymai – 2014 metais į kitas pareigas buvo perkelta 30 darbuotojų: 11 Logistikos valdybos vadovybės darbuotojų, 19 darbuotojų iš valdybai pavaldžių vienetų (1 iš Judėjimo kontrolės centro, 9 iš Depų tarnybos, 9 iš Karo medicinos tarnybos) ir atleisti 3 Įgulų aptarnavimo tarnybos darbuotojai.

Nustatyta atveju, kai Įgulų aptarnavimo tarnybos darbuotojams, atleistiems šalių susitarimu, buvo paskirtos išeitinės išmokos (15,9 tūkst. Lt), bet Darbo kodeksas nenumato išeitinių išmokų mokėjimo darbuotojams, atleidžiamiems šalių susitarimu, o nustato kompensacijas, kurių dydis nėra reglamentuotas įstatymų ir kiekvienu konkrečiu atveju nustatomas šalims susitarus.

Atkreipiame dėmesį, kad teisės aktais biudžetinės įstaigos vadovui sudaryta galimybė subjektyviai nustatyti neribotą kompensacijų dydį. Manome, kad tais atvejais, kai kalbama apie įstaigas, išlaikomas iš valstybės biudžeto, būtų galima laikytis kompensacijų dydžių, kurie atitiktų Darbo kodekse, kai darbuotojas atleidžiamas iš darbo darbdavio iniciatyva, kai nėra darbuotojo kaltės, numatytas normas.

Siekiant taupaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo, siūlome Lietuvos kariuomenei patvirtinti šalių susitarimu atleistiems darbuotojams mokamų kompensacijų dydžių normas.

Gerindama veiklos efektyvumą, ministerija neužtikrino, kad Krašto apsaugos resursų valdymo informacinės sistemos diegimo ir priežiūros paslaugų už 4 965,7 tūkst. Lt viešojo pirkimo procedūros būtų atliktos pirkimus reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos kariuomenės Logistikos valdyba, vykdydama logistikos reformą ir atlikdama struktūrinius pertvarkymus, ne visais atvejais užtikrino, kad būtų laikomasi teisės aktų dėl kompensacijų išmokėjimo, nes išmokėjo išeitines išmokas (15,9 tūkst. Lt), o ne kompensacijas, kaip nustato Darbo kodeksas.

¹⁹ Krašto apsaugos ministro 2012-01-12 įsakymas Nr. V-44.

2.3. Valstybės kapitalo investavimas krašto apsaugos srityje

Krašto apsaugos ministerija investicijų poreikį planuoja ir prioritetus nustato pagal krašto apsaugos sistemos pajėgumais pagrįstą planavimo procesą, kuris užtikrina, kad planavimas būtų orientuotas į siektiną rezultatą, planavimo metu būtų atsižvelgta į tai, kaip kariuomenė vykdys karo veiksmus, pajėgumai būtų įgyvendinami tik pagal turimus išteklius ir planuojant būtų naudojama pajėgumų architektūra, supaprastinanti planavimo procesą. Taigi kiekvienais metais yra nustatomi prioritetingi pajėgumai ir integruojami kiti pajėgumų vystymosi planai, biudžeto sudarymo gairės, reikalingi ištekliai (struktūra ir personalas, sistemos, aprūpinimas, infrastruktūra ir pan.), kurių pagrindu rengiami investicijų projektai ir įtraukiami į Lietuvos Respublikos finansų ministerijos rengiamą Valstybės investicijų programą. Valstybės investicijų 2014–2016 m. programoje Krašto apsaugos ministerijai 22-iejų investicijų projektų įgyvendinimui 2014 metais skirta 119 230 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Audito metu įvertinome atrinktus aštuonis investicijų projektus ar jų dalis ir reikšmingų neatitikimų nenustatėme, išskyrus neracionalaus asignavimų panaudojimo, vykdant Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos infrastruktūros plėtrą.

Lietuvos karo akademijos infrastruktūros plėtra vykdoma keturiais etapais: pirmąjį etapą įgyvendino Infrastruktūros plėtros departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos, o kitus etapus nuo 2013 metų – Lietuvos kariuomenė. Lietuvos karo akademijos infrastruktūros plėtrai 2014 metais panaudota 3 658,8 tūkst. Lt investicijoms skirtų asignavimų: buvo atliekami akademijos mokymo korpuso K-4 (II etapas) rekonstravimo darbai (įskaitant papildomus darbus) ir oro kondicionavimo sistemos įrengimo darbai pagal 2013 metais sudarytas sutartis. 2014 metais buvo atliekamos koreguoto techninio projekto pakeitimo projektavimo paslaugų ir statybos darbų (IV etapas) pirkimo procedūros. Jų pirkimo sutartis sudaryta 2015 metais.

Lietuvos karo akademijos korpusui rekonstruoti sudarytų sutarčių bendra vertė yra 21 807,2 tūkst. Lt. Ji viršija tarptautinio pirkimo vertės ribą²⁰, tačiau to paties objekto rekonstravimo darbus pirkė skirtingos perkančios organizacijos – Infrastruktūros plėtros departamentas ir Lietuvos kariuomenė, kurių kiekvienos atskirai sutarčių vertės neviršija tarptautinio pirkimo verčių. Išskaidžius pirkimo vertę, 2014 metais Lietuvos kariuomenei buvo sudaryta galimybė sudaryti 4,4 mln. Lt vertės akademijos koreguoto techninio projekto pakeitimo projektavimo paslaugų ir statybos darbų sutartį, atliekant supaprastintus pirkimus iš socialinių įmonių²¹.

Lietuvos kariuomenės vado sudaryta viešojo pirkimo komisija priėmė sprendimą atlikti pirkimą iš socialinių įmonių, nepaisant to, kad iki pirkimo pradžios jau buvo įgyvendinta Viešųjų pirkimų įstatyme²² nustatyta prievolė vykdyti pirkimus ne mažiau kaip 5 procentus visų supaprastintų pirkimų vertės iš socialinių įmonių (žr. 3 priedo pastebėjimą Nr. 5, 25 psl.). Viešųjų pirkimų įstatyme²³ įtvirtinta nuostata, kad pirkimo dokumentuose turi būti pažymėta, kad pirkime gali dalyvauti tik socialinės įmonės, suteikia joms išimtines galimybes dalyvauti pirkimuose. Supaprastintų pirkimų iš socialinių įmonių masto teisės aktai neriboja, tačiau manome, kad pirkimo komisija, naudodamasi suteikta išimtinė teise pirkimus vykdyti tik iš socialinių įmonių,

²⁰ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2006-01-31 Nr. X-471 redakcija), 9 str. 14 d.

²¹ Ten pat, 91 str.

²² Ten pat, 91 str.

²³ Ten pat, 91 str.

pasirinko pirkimo būdą, kuris galimiems tiekėjams suteikė mažesnes galimybes dalyvauti pirkime (žr. 3 priedo pastebėjimą Nr. 6, 25 psl.).

Be to, viešojo pirkimo komisija pirkimo sąlygose tiekėjams (socialinėms įmonėms) nustatydamą kvalifikacijos reikalavimus nesilaikė tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinių rekomendacijų²⁴ (žr. 3 priedo pastebėjimą Nr. 7, 26 psl.). Taigi pirkimo komisija, priimdama sprendimą atlikti pirkimą iš socialinių įmonių ir joms nustatydamą kvalifikacijos reikalavimus, nepakankamai įvertino aplinkybes dėl konkurencijos apribojimo tarp tiekėjų.

Manome, kad Lietuvos kariuomenė Lietuvos karo akademijos mokymo korpuso koreguoto techninio projekto pakeitimo projektavimo paslaugų ir statybos darbus galėjo pirkti už mažesnę kainą, pirkimus atlikdama nepasinaudojusi teisės aktų nustatyta išimtinė teise pirkimus vykdyti tik iš socialinių įmonių. Tokiu būdu kariuomenė neužtikrino, kad investicijoms skirti asignavimai būtų panaudoti racionaliai (žr. 3 priedo pastebėjimą Nr. 8, 26 psl.).

Lietuvos kariuomenė neužtikrino, kad Valstybės investicijų programoje patvirtintam investicijų projektui skirti 4,4 mln. Lt asignavimų būtų panaudota racionaliai.

Siekiant, kad valstybės biudžeto asignavimai vykdant investicijų projektus būtų naudojami racionaliai, siūlome Lietuvos kariuomenei, pasirenkant pirkimo būdą ir nustatant kvalifikacinius reikalavimus dideliuose ir sudėtinguose objektuose, įvertinti, ar nebus sudaromos sąlygos riboti konkurenciją ir suteikta galimybė tiekėjams tiekti prekes, paslaugas ar darbus didesne kaina.

2.4. Karinių pajėgumų sukūrimas ir išlaikymas

Viena Vyriausybės nutarimu²⁵ krašto apsaugos ministrui priskirtų valdymo sričių yra krašto apsauga. Ji apima pasirengimą valstybės gynybai ir kariuomenės mobilizacijai, valstybės teritorijos apsaugą, išskirtinės ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo stebėjimą ir kontrolę, karinio tranzito per Lietuvos Respublikos teritoriją kontrolę, karo tarnybą ir civilinę krašto apsaugos tarnybą, paiešką, gelbėjimą ir teršimo incidentų likvidavimą jūroje ir pagalbą kitoms valstybės ir savivaldybių institucijoms. Šiai veiklai ministerija 2014 metais panaudojo 830 577,1 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Audito metu vertinome kaip įgyvendinamos su valdymo sritimi susijusios veiklos: Lietuvos kariuomenės prioritetinių padalinių sukomplektavimas, ginkluotės ir karinės technikos pirkimai, centralizuoto krašto apsaugos sistemos institucijų ir jų padalinių aprūpinimas ir aptarnavimas bei krašto apsaugos sistemos darbuotojų socialinė sauga ir atsargos karių pensinis aprūpinimas.

Reikšmingų pastebėjimų dėl šios srities veiklų įgyvendinimo neturime, išskyrus tai, kad Lietuvos kariuomenė, vykdydama centralizuotą krašto apsaugos sistemos institucijų ir padalinių aprūpinimą, toliau kariams, kuriems mokamos maitinimosi išlaidų piniginių kompensacijos, valstybės biudžeto lėšomis dotavo (mažino) skirto parduoti maisto kainas.

Teisės aktuose²⁶ nustatyta, kad profesinės karo tarnybos kariai aprūpinami maistu pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytas fiziologines mitybos normas arba jiems mokama Vyriausybės nustatyto dydžio maitinimosi išlaidų piniginių kompensacija.

²⁴ Patvirtinta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003-10-20 įsakymu Nr. 1S-100.

²⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-03-24 nutarimas Nr. 330, 1.4.3 p.

²⁶ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas, 63 str. 8 d.

Ankstesnio audito metu įvertinus profesinės karo tarnybos karių maitinimo organizavimą nustatyta²⁷, kad Lietuvos kariuomenė kariams, kuriems mokamos maitinimosi išlaidų piniginės kompensacijos, valstybės biudžeto lėšomis dotavo (mažino) skirto parduoti maisto kainas, nes, jas nustatydamas, įskaičiavo ne visas patirtas išlaidas. Dėl šių priežasčių Lietuvos kariuomenei rekomendavome nustatyti tokias parduodamo maisto kainas, kad jos padengtų to maisto pagaminimo sąnaudas. Ministerija patvirtintame audito rekomendacijų įgyvendinimo plane²⁸ numatė, kad sudaryta darbo grupė iki 2016 m. sausio 1 d. turi atlikti analizę ir pateikti siūlymus dėl karių maitinimo kariniuose vienetuose.

Ankstesnio audito metu nustatyti dalykai liko aktualūs ir 2014 metais, nes Lietuvos kariuomenė nustatydamas maisto kainas neįtraukė daugiau kaip 3 576,7 tūkst. Lt patirtų išlaidų.

3. KITI PASTEBĖJIMAI

3.1. Dėl žalos atlyginimo

Lietuvos apeliacinio teismo 2010-03-08 sprendime nustatyti neteisėti Lietuvos kariuomenės veiksmai, vykdant maisto produktų viešojo pirkimo konkursą: Lietuvos kariuomenės viešųjų pirkimų komisija, konkurso sąlygas neatitinkančiam pasiūlymui preliminarinioje eilėje skyrusi pirmą vietą ir pasiūlymo teikėją pripažinusi laimėtoju, priėmė neteisėtus ir nepagrįstus sprendimus. Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegija 2014-12-06 sprendimu nusprendė, kad Lietuvos apeliacinio teismo 2010-03-08 sprendime nustatyti neteisėti Lietuvos kariuomenės veiksmai vykdant konkursą yra susiję teisiškai reikšmingu priežastiniu ryšiu su konkurse dalyvavusiam kitam tiekėjui atsiradusiomis pasekmėmis, todėl sudaro pagrindą žalos atlyginimui.

Taigi, dėl Lietuvos kariuomenės neteisėtų veiksmų, netinkamai organizuojant ir vykdant konkursą, galimam tiekėjui užkirtus kelią dalyvauti ir laimėti konkursą, yra padaryta žala negautų pajamų forma. Minėto teismo sprendimu iš atsakovo Lietuvos kariuomenės priteista ieškovui 14 144 Lt žalos atlyginimas ir 5 proc. metinės palūkanos už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2011-01-13) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, 642,7 Lt žyminio mokesčio išlaidų, 118,43 Lt advokato padėjėjo teisinės pagalbos išlaidų, 177,82 Lt ekspertizės išlaidų. Lietuvos kariuomenė vykdydama teismo sprendimą 2014 metais įmonei sumokėjo 17 911,75 Lt.

Lietuvos kariuomenė, atlyginusi Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegijos 2014-12-06 sprendimu priteistą žalą, atsiradusią dėl įstaigos neteisėtų veiksmų, nesivadovavo Civiliniu kodeksu 6.280 straipsniu ir įstatymais²⁹, nes neatliko tarnybinio patikrinimo dėl žalos padarymo, nesiėmė jokių priemonių dėl žalos atlyginimo iš žalą padariusių asmenų.

Audito metu Lietuvos kariuomenei siūlėme imtis teisinių priemonių dėl teismo priteistos žalos atlyginimo. Įvertinusi aplinkybes dėl patirtos žalos atsiradimo, ji informavo, kad sprendama klausimą dėl žalos išieškojimo regreso tvarka įvertino, kad žalos išieškojimo procedūros yra ekonomiškai netikslingos.

²⁷ 2014 metų valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ (2014-07-15 Nr. FA-P-40-2-39).

²⁸ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2014-09-30 įsakymas Nr. V-882.

²⁹ Karių materialinės atsakomybės įstatymas, 17 str. 1 d., Valstybės tarnybos įstatymas, 33 str., Karių materialinės atsakomybės įstatymas, 2 str. 2 d. 3 p.

Įvertinus Lietuvos kariuomenės išdėstytas aplinkybes, rekomenduojame ateityje teismams priėmus sprendimus dėl neteisėtų veiksmų teisės aktų nustatyta tvarka inicijuoti tarnybinius patikrinimus ir imtis priemonių dėl teismų priteistos žalos atlyginimo.

4-ojo audito departamento direktorius

Rimvidas Aleliūnas

4-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Rasa Kislovskienė

Valstybinio audito ataskaitos kopija pateikta Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui.

Auditas atliktas, vykdant 2014-07-18 pavedimą Nr. P-40-4

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Rasa Kislovskienė (grupės vadovė)

Roma Ramunienė

Vytautas Markauskas

Agnė Putrimienė (nuo 2014-10-06)

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Krašto apsaugos ministerijoje atlikto
 finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“
 1 priedas

Ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų vykdomos programos

Programa	Asignavimai, tūkst. Lt
01 01 Sausumos pajėgos	301960,4
01 02 Karinės oro pajėgos	184052,5
01 03 Karinės jūrų pajėgos	47526,8
01 04 Logistika	123652,9
01 05 Krašto apsaugos sistemos personalo rengimas	120903,6
01 06 Specialiųjų operacijų pajėgos	57183
02 01 Centralizuotos tarnybos	94263,9
02 02 Krašto apsaugos politikos formavimas ir jos įgyvendinimo organizavimas	94739
03 01 Karinės operacijos	44414

Šaltinis – Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Krašto apsaugos ministerijoje atlikto
finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“
2 priedas

Teisės aktai, kuriais vadovaudamiesi atlikome lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo audito procedūras ir vertinimus

Įstatymai

1. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymas;
3. Kariuomenės drausmės statutai;
4. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas;
5. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas;
6. Karių materialinės atsakomybės įstatymas;
7. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas;
8. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas;
9. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas;
10. Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymas;
11. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas;
12. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymas;
13. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas;
14. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymas;
15. Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymas;
16. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas.

Vyriausybės nutarimai

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“;
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 26 d. nutarimas Nr. 478 „Dėl Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“;
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. lapkričio 20 d. nutarimas Nr. 1353 „Dėl profesinės karo tarnybos karių, karių savanorių ir kitų aktyviojo rezervo karių, taip pat parengtojo rezervo karių tarnybos apmokėjimo sąlygų“;
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 8 d. nutarimas Nr. 511 „Dėl Biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“;
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimas Nr. 1231 „Dėl valstybinių mokslinių tyrimų institutų vadovų, jų pavaduotojų, mokslinių sekretorių, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pripažinimo netekusiais galios“;
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. sausio 20 d. nutarimas Nr. 83 „Dėl vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos bei prokuratūros sistemų pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo bei mokėjimo nuostatų patvirtinimo ir tarnybos laiko, kurio reikia

- procentiniam priedui už išstarnautus metus gauti, nustatymo" (2015 m. vasario 11 d. nutarimo Nr. 128 redakcija);
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. lapkričio 5 d. nutarimas Nr. 1235 „Dėl Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos veiklos“;
 8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 12 d. nutarimas Nr. 1407 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų atašė nuostatų patvirtinimo“;
 9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 19 d. nutarimas Nr. 1210 „Dėl profesinės karo tarnybos karių ir krašto apsaugos sistemos valstybės tarnautojų, žvalgybos pareigūnų, darbuotojų, perkeltų į Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes, atstovybes prie tarptautinių organizacijų, užsienio valstybių ir tarptautines karines ar gynybos institucijas, tarnybos sąlygų“;
 10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 9 d. nutarimas Nr. 637 „Dėl žalos, padarytos žvalgybos pareigūnui ar jo šeimos nariui dėl priežasčių, susijusių su tarnyba žvalgybos institucijoje, atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
 11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 5 d. nutarimas Nr. 432 „Dėl Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių, sudaromų ilgiau kaip 3 metams, terminų nustatymo kriterijų ir atvejų, kuriais gali būti sudaromos tokios sutartys, aprašo patvirtinimo“;
 12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gruodžio 8 d. nutarimas Nr. 1410 „Dėl butpinigių dydžio nustatymo bei mokėjimo ir persikėlimo išlaidų apmokėjimo profesinės karo tarnybos kariams“;
 13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gegužės 8 d. nutarimas Nr. 448 „Dėl negyvenamųjų pastatų ir patalpų nuomos bei panaudos“;
 14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 19 d. nutarimas Nr. 1250 „Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos patvirtinimo“;
 15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimas Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“;
 16. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. birželio 10 d. nutarimas Nr. 564 „Dėl minimalios ilgalaikio materialiojo turto vertės nustatymo ir ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) minimalių ir maksimalių ekonominių normatyvų viešojo sektoriaus subjektams sąrašo patvirtinimo“;
 17. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 9 d. nutarimas Nr. 531 „Dėl nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto pardavimo viešuosiuose prekių aukcionuose tvarkos patvirtinimo“;
 18. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 29 d. nutarimas Nr. 526 „Dėl tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose“;
 19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo taisyklių patvirtinimo“.

Įsakymai

1. Krašto apsaugos ministro 2005 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr. V-420 „Dėl kompensacijų, mokamų kario žūties ar sveikatos sutrikimo atveju, išmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
2. Krašto apsaugos ministras 2009 m. rugsėjo 18 d. įsakymas Nr. V- 889 „Dėl krašto apsaugos sistemos darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, suvienodintų pareigybių sąrašo ir atlyginimų schemos patvirtinimo“;
3. Krašto apsaugos ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymas Nr. V-293 „Dėl karių valstybinių pensijų skyrimo bei mokėjimo nuostatų įgyvendinimo krašto apsaugos sistemoje“;

4. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2009 m. balandžio 1 d. įsakymas Nr. V-274 „Dėl gyvenimo lygio vietos koeficientų ir patalpų nuomos lygio vietos koeficientų nustatymo“;
5. Krašto apsaugos ministro 2008 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. V-922 „Dėl nefinansinės paramos karių, dalyvaujančių tarptautinėse operacijose, šeimoms programa ir jos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“;
6. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2009 m. gegužės 5 d. įsakymas Nr. 1S-43 „Dėl viešojo pirkimo – pardavimo sutarčių sąlygų keitimo rekomendacijų patvirtinimo“;
7. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003 m. spalio 20 d. įsakymas Nr. 1S-100 „Dėl tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“;
8. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003 m. vasario 26 d. įsakymas Nr. 1S-26 „Dėl prekių ir paslaugų viešojo pirkimo vertės nustatymo metodikos patvirtinimo“;
9. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. 1S-21 „Dėl viešojo pirkimo – pardavimo sutarčių kainodaros nustatymo metodikos patvirtinimo“.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Krašto apsaugos ministerijoje atlikto
 finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“
 3 priedas

Ministerijai ir jai pavaldžioms įstaigoms pateikti pastebėjimai

Pastebėjimo Nr.	Pastebėjimo antraštė	Pastebėjimo turinys
1.	Lietuvos kariuomenės pasirinktas bendradarbiavimo modelis su VŠĮ Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija, teikiant paramą televizijos projektui „Tikri vyrai“, viešajame sektoriuje teisės aktais nenumatytas.	<p>Lietuvos kariuomenės vadas, vadovaudamasis bendradarbiavimo sutartimi, įsakymu³⁰ įpareigojo kariuomenės vienetus teikti logistinį aprūpinimą televizijos projektui „Tikri vyrai“:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sausumos pajėgų Mechanizuotoji pėstininkų brigada „Geležinis vilkas“ įpareigotas projekto filmavimo metu skirti atstovus ir karius pratyboms organizuoti ir vesti, ginkluotę, materialines priemones ir transportą pagal poreikius bei galimybes, sudaryti sąlygas projekto dalyviams dalyvauti mokymuose ir šaudymo pratybose. ▪ Logistikos pajėgų Materialinių resursų departamentas ir Depų tarnyba įpareigoti projekto filmavimo metu skirti reikalingas materialines priemones aprangos, ginkluotės ir ekipuotės komplektams sudaryti, o Įgulų aptarnavimo tarnyba įpareigota organizuoti dalyvių apgyvendinimą ir maitinimą (už suteiktas maitinimo paslaugas apmokant dalyvių lėšomis). ▪ Specialiųjų operacijų pajėgos įpareigotos projekto filmavimo metu skirti karius, ginkluotę, materialines priemones ir transportą pagal poreikį ir galimybes. ▪ Oro pajėgos įpareigotos projekto filmavimo metu skirti sraigtasparnį su įgula skrydžiui. ▪ Lietuvos kariuomenės kanceliarija įpareigota projekto filmavimo metu aprūpinti suvenyrais, o Logistikos valdyba – sausais daaviniais projekto reikmėms.
2.	Ministerija mokslininkus skatina dalyvauti NATO ir ES renginiuose, pasirinkusi teisės aktų neatitinkantį finansavimo būdą.	<p>Ministerija kompensuoja deleguotų mokslininkų, dalyvaujančių NATO ir NATO šalių vykdomose mokslo programose, komandiruotės išlaidas pagal sudarytas su mokslo įstaigomis sutartis:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2004-04-26 sutartis Nr. 2SU-29/K-221 su Kauno technologijos universitetu; ▪ 2004-04-27 sutartis Nr.2SU-41 su Pusulaidininkų fizikos institutu; ▪ 2004-05-13 sutartis Nr.2SU-51 su Fizikos institutu; ▪ 2004-04-27 sutartis Nr.2SU-39 su Lietuvos tekstilės institutu; ▪ 2006-03-30 sutartis Nr.2SU-33 su Biochemijos institutu.
3.	Lietuvos kariuomenė karių sutuoktiniams ir vaikams nepagrįstai skiria su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijas.	<p>Vyriausybės 1999-11-05 nutarimo Nr. 1235 (2005-11-18 nutarimo Nr. 1242 redakcija) 3.3 ir 3.4.4 punktuose nustatyti sutuoktiniams ir kartu gyvenantiems vaikams kompensacijų dydžiai, kurie priklauso nuo kario ar darbuotojo gaunamo su darbo užsienyje susijusių išlaidų kompensacijos dydžio. Šiuo atveju kai kariams nebuvo paskirtos arba nustatytos 0 Lt dydžio kompensacijos, tai vadovaujantis minėto nutarimo 3.3 ir 3.4 punktais, karių sutuoktiniams ir vaikams kompensacijos nepriklausė. Taigi Lietuvos kariuomenė karių sutuoktiniams ir</p>

³⁰ Lietuvos kariuomenės vado 2014-09-09 įsakymas Nr. V-884 „Dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos projekto „Tikri vyrai“ rėmimo.

Pastebėjimo Nr.	Pastebėjimo antraštė	Pastebėjimo turinys
		vaikams paskyrė ir išmokėjo 103,1 tūkst. Lt su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijų, kurios pagal teisės aktus nepriklausė.
4.	Pirkimo komisijai netinkamai įvertinusi tiekėjo atitikimą kvalifikaciniams reikalavimams, neįsitikino ar tiekėjas yra pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas.	<p>Resursų valdymo informacinės sistemos komponentų diegimo priežiūros paslaugų pirkimą laimėjusio tiekėjo subrangovas pateikė neišsamius duomenis apie kvalifikacijos atitiktį pirkimo sąlygų reikalavimui turėti patirties vykdant informacinių sistemų, kurios naudojamos turto ir atsargų valdymui, diegimo priežiūroje ir būti įvykdyti bent vieną sutartį, kurios vertė ne mažesnė kaip 600 tūkst. Lt. Subrangovo nurodyta Europos Sąjungos struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos (SFMIS) priežiūros diegimo sutartis neatitinka kvalifikacinio reikalavimo, nes informacinė sistema nėra naudojama turto ir atsargų valdymui³¹.</p> <p>Pirkimo komisija neprašė patikslinti pasiūlymo ir pripažino, kad pasiūlymas atitinka pirkimo dokumentuose keliamus reikalavimus. Tokiu būdu nesilaikė Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo 32 straipsnio 5 ir 6 dalių.</p>
5.	Pirkimo komisija priėmė sprendimą atlikti pirkimą iš socialinių įmonių, nepaisant to, kad iki pirkimo pradžios jau buvo įgyvendinta Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta prievolė.	<p>Lietuvos kariuomenės Logistikos valdybos vadas, vadovaudamasis Pirkimų organizavimo ir kontrolės krašto apsaugos sistemoje tvarkos aprašo³² nustatyta tvarka, Krašto apsaugos ministerijos Įsigijimų departamentui 2014-10-07 pateikė paraišką atlikti Lietuvos karo akademijos mokymo korpuso koreguoto techninio projekto pakeitimo projektavimo paslaugų ir statybos darbų pirkimo procedūras. Nors Lietuvos kariuomenės viešųjų pirkimų plane³³ nenurodoma, kad planuojama atlikti pirkimus iš socialinių įmonių, tačiau Logistikos valdybos vadas paraiškoje siūlė atlikti pirkimą iš socialinių įmonių, nes Viešųjų pirkimų įstatyme yra nustatyta prievolė iš šių įmonių atlikti ne mažiau kaip 5 proc. visų supaprastintų pirkimų vertės. Krašto apsaugos ministerijos sudaryta viešojo pirkimo komisija, įvertinusi Lietuvos kariuomenės sudarytų ir planuojamų sudaryti Lietuvos karo akademijos korpuso darbų pirkimo vertę ir išnagrinėjusi paraiškoje pateiktą Logistikos vado siūlymą, priėmė sprendimą pirkimus vykdyti supaprastinto atviro konkurso būdu iš įmonių, atitinkančių Viešųjų pirkimų įstatymo 91 straipsnyje keliamus reikalavimus, t. y. socialinių įmonių.</p> <p>Lietuvos kariuomenė 2014 metais iki Lietuvos karo akademijos mokymo korpuso koreguoto techninio projekto pakeitimo projektavimo paslaugų ir statybos darbų pirkimo jau buvo atlikusi supaprastintą pirkimą iš socialinių įmonių, kurio numatoma pirkimo vertė buvo 1 200 tūkst. Lt, o tai sudarė 5,4 proc. visų Lietuvos kariuomenės planuojamų supaprastintų pirkimų vertės. Nepaisant to, kad iki šio pirkimo pradžios jau buvo įgyvendinta Viešųjų pirkimų įstatymo 91 straipsnyje nustatyta prievolė, pirkimo komisija priėmė sprendimą atlikti pirkimą iš socialinių įmonių.</p>
6.	Pasirinktas pirkimo būdas potencialiems tiekėjams suteikė mažesnes galimybes dalyvauti pirkime.	<p>Viešųjų pirkimų tarnybos paskelbtame socialinių įmonių atliekamų darbų sąrašė 2014 metais buvo devynios projektavimo ir (ar) statybos darbus (neskaitant smulkių remonto ir apdailos darbų) vykdančios socialinės įmonės, iš kurių šiuos darbus perkančiosios organizacijos gali pirkti.</p> <p>Tačiau Lietuvoje įregistruota apie kelis tūkstančius statybos darbus atliekančių ne</p>

³¹ LR Finansų ministro 2006-07-20 įsakymu 1K-263 patvirtinti SFMIS nuostatai, IV sk.

³² Patvirtinta krašto apsaugos ministro 2007-07-30 įsakymu Nr. V-768 (2013-11-04 įsakymo Nr. V-985 redakcija).

³³ Patvirtinta Lietuvos kariuomenės vado 2014-01-10 įsakymu Nr. V-24.

Pastebėjimo Nr.	Pastebėjimo antraštė	Pastebėjimo turinys
		socialinių įmonių. Paskelbus pirkimo sąlygas, kvietimus dalyvauti pirkime priėmė 33 įmonės, iš kurių tik trys atitinka socialinių įmonių statusą. Pirkime buvo pateikti du neįgalųjų socialinių įmonių pasiūlymai, iš kurių tik vienas atitiko pirkimo sąlygose nustatytus reikalavimus.
7.	Pirkimo komisija pirkimo sąlygose tiekėjams (socialinėms įmonėms) nustatyda kvalifikacijos reikalavimus nesilaikė tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinių rekomendacijų.	<p>Pirkimo sąlygose nustatyti reikalavimai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pirkimo sąlygų 15.8 p. numatytas reikalavimas, kad vidutinės metinės visos veiklos pajamos per pastaruosius trejus metus turi būti ne mažesnė kaip 4 mln. Lt (be PVM). Ši reikalavimo suma yra apie 1,5 karto didesnė, negu numatoma pirkimo vertė. Tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinėse rekomendacijose³⁴ nurodoma, kad perkančioji organizacija, nustatyda šio kriterijaus reikšmę, turėtų atsižvelgti ir į numatomas sudaryti pirkimo sutarties trukmę, t.y. jei pirkimo sutarties trukmė ilgesnė nei metai, rekomenduojama nustatyti atitinkamai mažesnę vidutinių metinių bendrųjų visos veiklos pajamų reikšmę. Įvertinus statybos darbus atliekančių socialinių įmonių viešai skelbiamus duomenis apie jų pajamas, nustatyta, kad šį pirkimo sąlygų reikalavimą galėtų atitikti tik kelios statybų sektoriaus socialinės įmonės, o iš kvietimą dalyvauti pirkime priėmusių tiekėjų – tik viena neįgalųjų socialinė įmonė. ▪ Pirkimo sąlygų 15.9 p. numatytas reikalavimas, kad tiekėjas per pastaruosius penkerius metus turi būti įvykdęs ne mažiau kaip vieną ypatingos paskirties pastato bendrųjų statybos darbų sutartį už ne mažesnę kaip 2 mln. Lt (su PVM) sumą. Tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinėse rekomendacijose³⁵ nurodoma, kad perkant darbus vietoj šio kvalifikacinio reikalavimo rekomenduojama pagrindiniams darbų vadovams ir specialistams nustatyti panašių darbų patirtį. Šis rekomenduojamas reikalavimas nustatytas pirkimo sąlygų 15.11 p., todėl manome, kad reikalavimas būti įvykdžius statybos darbų sutartį už 2 mln. Lt yra perteklinis. <p>Atkreipiame dėmesį, kad Metodinių rekomendacijų 4 punkte nurodyta, jog perkančioji organizacija gali nustatyti ir kitokius kvalifikacijos kriterijus ar jų reikšmes, tačiau tik neprieštaraujančius Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatoms, ir kiekvieno pirkimo atveju turėtų atsižvelgti į pirkimo objekto specifiką, apimtį, įvertinti kiekvieno kriterijaus tikslingumą.</p>
8.	Lietuvos kariuomenė projektavimo paslaugų ir statybos darbus galėjo pirkti už mažesnę kainą, pirkimus atlikdama nepasinaudojusi teisės aktų nustatyta išimtinė teise.	Lietuvos karo akademijos mokymo korpuso koreguoto techninio projekto pakeitimo projektavimo paslaugų ir statybos darbų planuojama pirkimo vertė buvo 2 953 tūkst. Lt. Pirkimą laimėjęs tiekėjas darbus atlikti pasiūlė už 4 353,6 tūkst. Lt, o kitas pirkime dalyvavęs tiekėjas už 4 758,8 tūkst. Lt. Lietuvos kariuomenė, neįgalijų socialinei įmonei pasiūlius per didelę perkančiajai organizacijai nepriimtina kainą, pasiūlymo neatmetė, o sudarė sutartį už 4 353,6 tūkst. Lt, nes ministerija papildomai skyrė 1 400 tūkst. Lt, perskirsčiusi kitų investicijų projektų lėšas.

³⁴ Patvirtinta Viešųjų pirkimų tarybos direktoriaus 2003-10-20 įsakymu Nr.1S-100, 19.2 p.

³⁵ Te pat, 25 p.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Krašto apsaugos ministerijoje atlikto
 finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“
 4 priedas

Krašto apsaugos ministerijos rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	Įvertinti ir priimti reikiamus sprendimus dėl viešųjų pirkimų procedūrų teisėtumo ateiityje užtikrinimo.	Krašto apsaugos ministerija	Krašto apsaugos ministerija priemonių rekomendacijai įgyvendinti nepateikė.	
2.	Su komandiruoje susijusias paslaugas pirkti taikant viešųjų pirkimų procedūras, ir, esant poreikiui, inicijuoti teisės aktų pakeitimus dėl šių paslaugų pirkimo.	Krašto apsaugos ministerija	Krašto apsaugos ministerija priemonių rekomendacijai įgyvendinti nepateikė.	
3.	Pasirenkant pirkimo būdą ir nustatant kvalifikacinius reikalavimus dideliuose ir sudėtinguose objektuose, įvertinti ar nebus sudaromos sąlygos riboti konkurenciją ir suteikta galimybė tiekėjams tiekti prekes, paslaugas ar darbus didesne kaina.	Lietuvos kariuomenė	Lietuvos kariuomenė priemonių rekomendacijai įgyvendinti nepateikė.	
4.	Įvertinti ir priimti pagrįstus ir optimalius sprendimus, kad dalyvaujant bendrose su civilinėmis institucijomis projektuose lėšos ir turtas būtų naudojami taip, kaip nustato Lietuvos Respublikos teisės aktai.	Lietuvos kariuomenė	Esant poreikiui, atlikti bendradarbiavimą su civilinėmis institucijomis reglamentuojančių teisės aktų reikiamus pakeitimus, tam, kad turtas ir lėšos bendruose projektuose su civilinėmis organizacijomis būtų naudojami nepažeidžiant teisės aktų.	2015-12-31
5.	Patvirtinti šalių susitarimu atleistiems darbuotojams mokamų kompensacijų dydžių normas.	Lietuvos kariuomenė	Lietuvos kariuomenė priemonių rekomendacijai įgyvendinti nepateikė.	
6.	Su komandiruoje susijusias paslaugas pirkti taikant viešųjų pirkimų procedūras.	Lietuvos kariuomenė	Lietuvos kariuomenė priemonių rekomendacijai įgyvendinti nepateikė.	

Rekomendacijos eilės numeris	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
7.	Ateityje teismams priėmus sprendimus dėl neteisėtų veiksmų teisės aktų nustatyta tvarka inicijuoti tarnybinius patikrinimus ir imtis priemonių dėl teismų priteistos žalos atlyginimo.	Lietuvos kariuomenė	Lietuvos kariuomenė priemonių rekomendacijai įgyvendinti nepateikė.	
Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: Krašto apsaugos ministerijos Finansų ir biudžeto departamento Finansų skyriaus vedėja Inga Anuškevičiūtė.				

Šaltinis – Krašto apsaugos ministerija